

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2006-3-56 (İlk İnceleme)
Karar Sayısı : 06-44/541-143
Karar Tarihi : 15.6.2006

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL, Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN

B. RAPORTÖRLER: Alper KARAKURT, B. Sanem ŞİMŞEK

C. ŞİKAYET EDEN : Mustafa MUSTAFAOĞLU

20

Bağdat Cad. No:100 Küçükyalı Maltepe İstanbul

D. HAKKINDA İNCELEME YAPILAN:

Sodexho Restoran Servisleri A.Ş.

Gülbahar Mahallesi Avni Dilligil Sk. No: 24-A/6 İstanbul

Accor Servisleri International A.Ş.

Talatpaşa Cad. No:5 Kat:1 Gültepe İstanbul

E. DOSYA KONUSU: Sodexho A.Ş. ve Ticket Restaurant firmalarının, üye market olma talebini reddettikleri iddiası.

30

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikayet dilekçesinde özetle; Sodexho Restoran Servisleri A.Ş. (Sodexho A.Ş.) ve Accor Servisleri International A.Ş. (Ticket Restaurant) firmalarından, üye market olma talebinde bulunduğu, ancak yeni üyelik kabul edilmediği gerekçesi ile talebin reddedildiği açıklanarak, bu durumun haksız rekabete yol açması nedeni ile bilgilendirilmek istendiği ifade edilmiştir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 2.5.2006 tarihinde intikal eden başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 6. maddesi uyarınca yapılan inceleme sonucu düzenlenen 30.5.2006 tarih ve 2006-3-56/İİ-06-A.K. sayılı İlk İnceleme Raporu, 9.6.2006 tarih, REK.0.07.00.00-110/139 sayılı Başkanlık Önergisi ile 06-44 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

40

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Sodexho A.Ş. ve Ticket Restaurant firmalarının, üye market olma talebini reddettikleri iddiasıyla yapılan

50 başvuruya ilişkin olarak, anılan teşebbüslerce üye işyeri seçiminde objektif kriterlerin göz önüne alınması, üye işyeri seçimine ilişkin uygulamaların rekabeti kısıtlama amacı içerdiği yönünde herhangi bir delilin bulunmaması ve eylemin pazardaki rekabeti olumsuz etkileme olasılığının görülmemesi nedenleriyle söz konusu eylemin 4054 sayılı Kanun kapsamında bir ihlal oluşturmadığı, dolayısıyla şikayetin reddinin gerektiği sonucuna ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Yemek Çeki Sisteminin İşleyişi

60 Başvuruya konu olan uygulamanın doğru bir şekilde değerlendirilmesini teminen, 29.11.2004 tarih ve 04-74/1084-270 sayılı Rekabet Kurulu Kararında ayrıntılı bir şekilde ortaya konmuş olan yemek çeki sistemine ilişkin özet bilgilere yer vermek gerekmektedir:

Yemek Çeki/Kuponu (Cheque Restaurant, CR): Bir kısım işyerleri ile bu işyerlerinde çalışan personelin yiyecek ihtiyaçlarının işyerine ait tesisler dışında, nakit para yerine, üzerinde değeri yazılı bulunan ve bu değer üzerinden hamiline para ödemeksizin, sisteme üye işyerlerinde yemekten yararlanma olanağı veren ve yalnızca yemek ve tüketime hazır gıda hizmeti satın alınabilen kupon ya da çeklerdir.

70 Yemek Çeki Sistemi (Cheque Restaurant Sistemi): Yemek çeki hizmeti veren firma tarafından üye kuruluşlar aracılığıyla müşteri personeline yemek hizmetinin organizasyonudur.

Müşteri: Yemek çeki hizmeti veren firmalarla "hizmet sözleşmesi" imzalayarak personelinin bu firmaların verdiği hizmetlerden faydalanmasını sağlayan kurum ya da kuruluşlardır.

Kullanıcı: Müşteri personeli olup, üye işyerlerinin hizmetinden faydalanacak kişidir.

80 Üye İşyeri (Üye Kuruluş): Yemek çeki sistemine dahil olan ve yemek çekleri karşılığında yemek ve tüketime hazır gıda veren lokanta, restoran, büfe, pastane, café, kebabçı, hamburgerci, pizzacı, muhallebici, şarküteri, market vs. türü kuruluşlardır.

Bu tanımlarla bağlantılı olarak yemek çeki sisteminin işleyişi şu şekilde özetlenebilir;

- Yemek çeki hizmeti veren firmalar personeline yemek çeki vermek isteyen müşteriler ile "hizmet satış sözleşmesi" imzalarlar.
- 90 - Müşteri her ay verilmek üzere hazırlanmış standart yemek kuponu sipariş formunu doldurarak o ay için ne kadar yemek çeki talep ettiğini yemek çeki firmasına iletir.

- Yemek çeki firması almış olduğu sipariş formuna göre, yemek çeklerini belirli formatlar içerisinde basarak, müşterinin talebi doğrultusunda kullanıcı sayısına göre ciltleyerek hazırlar.
- Yemek çeki hizmeti veren firma tarafından hazırlanan yemek çeklerinin kullanıcıları bu kuponların geçtiği tüm üye işyerlerinde istedikleri miktarda, istedikleri zamanlarda (Satın alınan yemek çekleri sadece içinde bulunulan senede geçerlidir. Bu nedenle çekler her senenin 31 Aralık tarihine kadar kullanılmalıdır.) yemek tüketme olanağına sahip olurlar.
- Üye işyerleri hizmet verdikleri kullanıcılardan elde ettikleri yemek çeklerini, bunlara çeklerin toplam bedeli tutarındaki faturayı ekleyerek yemek çeki firmasının anlaşmalı olduğu banka şubesine makbuz karşılığı teslim eder.
- Üye işyerleri bankaya teslim ettiği yemek çeklerinin karşılığında yemek çeki firmasından yine banka aracılığıyla ortalama 15 günde bir ödeme alır.
- Üye işyerleri bankaya teslim ettikleri yemek çeklerinin faturaları üzerinden belli bir komisyon oranı kadar daha düşük ödeme alarak bir anlamda yemek çeki firmasına komisyon oranı kadar ödeme yapmış olurlar.

110 I.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Yemek çeki sisteminin genel işleyişi göz önünde bulundurularak, başvuru konusu uygulamanın, gerek pazara yönelik geçmiş tarihli incelemelerde elde edilen bilgiler, gerekse uygulamaya ilişkin olarak pazarda yapılan inceleme sonucunda ulaşılan veriler doğrultusunda değerlendirilmesi mümkündür. Bu değerlendirme, teknik bilgi ve analiz gerektiren ilgili ürün pazarı ve dolayısıyla hakim durum tespiti yapılmadan, doğrudan başvuru konusu uygulamaya odaklanılarak yapılacaktır.

- 120 Temel olarak yemek çeki sistemine dahil olan üye işyerleri, lokanta, restoran gibi yemek satışı yapan yerlerdir. Bununla birlikte market, bakkal gibi kuru gıda satışı yapan yerler de, üye işyeri olabilmektedir.

130 Öte yandan, market ya da bakkalları, diğer üye işyerlerinden ayıran önemli bir nokta bulunmaktadır. 1995 yılı Temmuz ayında çekli yemek sistemine ilişkin olarak kanun ve yönetmeliklerde yapılan düzenlemelerle, yemek çeki organizasyonu yapılan şirketlerden alınan yemek kupon faturalarının direkt olarak gider yazılarak vergiden düşülmesi olanağı doğmuştur. Buna göre yapılan değişiklikle, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 23/8. maddesinde hizmet erbabına işverenlerce işyeri ya da müştemilatı dışında kalan yerlerde yemek verilmek suretiyle ve ödemenin yemek yeme hizmetini sağlayan mükelleflere yapılması şartıyla sağlanan günlük yemek bedeline ilişkin istisna tutarına yer verilmiştir. Her yıl Bakanlar Kurulu kararı ile yenilenen bu tutar 2006 yılı için KDV dahil 9,74 YTL'dir. Bu çerçevede, bakkal ya da market türü alışveriş yerlerinde yalnızca gıda bulunmaması ve yemek çekleri ile söz konusu yerlerden gıda dışı alışverişin de yapılabilmesi, hukuki açıdan sorunlu olarak değerlendirilmektedir. Bu yönüyle yemek çeki sektöründe faaliyet gösteren teşebbüsler, market/bakkal tarzı üye işyeri ağının fazla genişlemesini tercih etmemektedirler.

140 Diğer taraftan, herhangi bir marketin üye işyeri olarak belirlenmesinde, söz konusu marketin coğrafi olarak faaliyet gösterdiği bölgede, başka bir marketin olup olmadığı da gözönünde bulundurulmaktadır. Nitekim aynı bölgede başka bir marketin bulunması durumunda, bu bölgede yeni bir marketin üye işyeri olarak belirlenmesi, yemek çeki firmalarına önemli bir avantaj sağlamamaktadır.

150 Son yıllarda yemek çekinin yerini alan akıllı kartlar ile çalışmak için pos cihazına ihtiyaç duyulduğundan, üye işyeri seçiminde, eskiye nazaran daha sıkı koşullar aranmaktadır. Nitekim pos cihazının yatırım maliyetinin amortismanı için, üye işyerinin, belirli bir satış hacmine sahip ve kullanıcıların yoğun olduğu bir bölgede faaliyet gösteren bir teşebbüs olmasına dikkat edilmektedir.

160 Şikayetçi tarafından belirtilen hususlar incelendiğinde, herhangi bir sebep gösterilmeksizin kendisinin sisteme dahil edilmediğinin dile getirildiği görülmektedir. Ancak, çok da geniş olması arzu edilmeyen market tarzı üye işyerlerinin seçiminde, yemek çeki şirketinin göz önünde bulundurduğu objektif kriterler bulunmaktadır. Bu noktadan hareketle, birer üye işyeri olarak restoranlardan farkı yukarıda açıklanan bakkal/marketlerin, yemek çeki hizmeti açısından da eşit konumdaki alıcılar olarak görülmediği ortaya çıkmaktadır. Nitekim, faaliyet gösterdiği coğrafi alanın kullanıcı yoğunluğu gibi nitelikleri, satış hacmi ve bu çerçevede yemek çeki firmasına yükleyeceği maliyetler açısından bakkal/market tipi işyerlerinin farklılaştığını söylemek mümkündür.

Buna ek olarak, şikayetçi teşebbüsün üye işyeri olarak kabul edilmemesinde, yemek çeki şirketlerinin rekabeti kısıtlama amacının olduğunu söylemek ise mümkün değildir. Diğer bir deyişle, söz konusu eylem, pazardaki rekabeti olumsuz etkilemekten önemli ölçüde uzaktır.

170 4054 sayılı Kanun'un Hakim Durumun Kötüye Kullanılması başlıklı 6. maddesinin b bendinde "Eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması" rekabet ihlali olarak sayılmıştır. Mal vermenin kesilmesi durumu da Kanun'un bu hükmü uyarınca aşağıdaki şartları taşıması halinde rekabet ihlali olarak değerlendirilebilecektir¹:

- Mal vermeyi kesen firmanın hakim durumda olması,
 - Firmalar arasında uzun süreli ve düzenli bir ticari ilişkinin süregelmiş olması,
 - Sağlayıcı firmanın herhangi bir objektif nedene dayanmadan mal vermeyi kesmesi,
 - Mal vermenin kesilmesi sonucunda rekabeti kısıtlayıcı bir etkinin doğmuş veya doğabilecek olması.
- 180

Başvuru konusu eylem yukarıdaki kriterler açısından değerlendirildiğinde; eylemin rekabeti kısıtlama amacı ile yapıldığına ilişkin herhangi bir tespitin

¹ 20.11.2001 tarih ve 01-56/554-130 sayılı Kurul Kararı.

06-44/541-143

yapılmadığı, pazardaki rekabeti olumsuz etkilemekten uzak olduğu ve üye işyerlerinin seçiminde uygulanan objektif kriterlerin bulunduğu dosya mevcudu bilgi ve belgeden anlaşılmaktadır. Bu nedenlerle, mal vermeyi reddetme eyleminin, objektif olmayan kriterlere dayalı olarak, rekabeti kısıtlama amacıyla ya da bu etkiyi doğurur şekilde uygulandığını söylemenin mümkün olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

190

J. SONUÇ

Dosya konusu şikayete ilişkin eylemin 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal oluşturmaması nedeniyle herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.